

THE QUALITY AND SUBJECTIVE CONFIDENCE OF WITNESS TESTIMONY: A COMPARISON OF THE ENHANCED COGNITIVE INTERVIEW AND THE STRUCTURED INTERVIEW

Karolina DUKAŁA, Romuald POLCZYK, Agnieszka DAMIJAN, Anna NOSZCZYK, Joanna PAL,
Paweł PASZKOWSKI

Institute of Psychology, Jagiellonian University, Kraków, Poland

Abstract

A video clip depicting a burglary was shown to eighty-seven participants. The following day they completed either an enhanced cognitive interview (ECI; $n = 43$) or a structured interview (SI; $n = 44$). The participants in the ECI group reported more correct details than those in the SI group (43.12 compared to 32.39) and slightly more incorrect details (1.53 compared to 0.80). No significant differences were observed for the confabulated details. The number of both correct (41.58 compared to 31.59) and incorrect (8.28 compared to 6.07) details of which the participants were confident was higher in the ECI than in the SI group. No differences emerged where the number of details of which the participants were unconfident was concerned. In the structured interview group, the men produced more confabulated details than the women (5.29 compared to 2.56). No other gender differences were observed in either group. The interviewers differed in the quality of testimony obtained in the SI, but not in the ECI.

Key words

Cognitive interview; Witness testimony; Quality of testimony.

Received 20 January 2012; accepted 25 May 2012

1. The cognitive interview in the light of previous research

It is accepted that witness testimony is one of the most important sources of evidence in a large number of judicial cases [23]. It must therefore be disconcerting that in the standard interviewing of witnesses by policemen the witnesses often recall relatively little information [12]. The pieces of information that are recalled are very general [11] and misinformation may have a big influence on the testimony [9]. This state of affairs has spurred the development of interviewing techniques to improve the processes involved in retrieving information from memory. One of them is the cognitive interview. The first version of this questioning technique was based on a number of special

memory techniques [7], whereas the second, the enhanced cognitive interview (ECI) [5], included additional techniques designed to enhance communication [15].

The memory techniques of the classical version of the cognitive interview are context reinstatement, report everything, recall in reverse order and recall from a different perspective. The reinstatement of the context is based on the encoding specificity principle and consists in a request that witnesses return in their memories to the place where the crime occurred and recollect the whole context of the event: What did the scene and surroundings of the crime look like? What were your emotions linked with the event? What associations did you have in relation to the smells or images at the crime scene? In other words, in this technique

it is important both to recreate the external context of the event, as well as the subjective mental and emotional state of the witness.

The second technique, report everything, requires witnesses to provide all of the details they can remember concerning the crime. It is important in this technique to emphasise that witnesses also include details they view as unimportant, shameful or erroneous. This technique rests on the assumption that witnesses are very often not aware that every item of information, however unimportant it may seem to them, may be useful during an investigation. Moreover, according to multiple trace theory [4], every item of information recalled by a witness may act as a clue or prompt for the recall of further pieces of information. This technique is not without its shortcomings however. First, the recollection of erroneous clues may result in a worsening of further recollections [18] and, second, a witness who reports more details may be perceived as more reliable, which may not always be the case [2]. The usefulness of this technique has been demonstrated on numerous occasions and it would seem that it forms the base, together with the reinstatement of the context, of an effective cognitive interview [15].

The third of the techniques, recall in reverse, consists in requesting the witness to recollect the whole event in a changed chronological order, usually from the end. With reference to the theory of schemas [20], it may be said that this technique helps witnesses to overcome their mental schemas of events and therefore improves the recollection of certain details. This technique is fairly demanding and is not recommended for use with children, the elderly or the mentally handicapped [6].

The fourth technique is recall from a different perspective. In this technique witnesses are asked to recall the whole event as if they had watched it from the perspective of another participant or even of an object. The aim of this technique is to increase the quantity of material recalled by disrupting the existing schemas concerning a given event. It has, however, attracted controversy. In the main this is because of the considerable difficulty involved in formulating appropriate instructions and the limits to its usefulness where the age of the examined witnesses is concerned. An example related to children is given in [14]. We should also note that information obtained in this way may be categorised as being produced by the reflections and conclusions of the witnesses rather than being the outcome of recollection [16].

The enhanced cognitive interview (ECI) was introduced in 1992 [5] and extended the cognitive interview to include techniques to improve communication

with witnesses. The object was to create the best and friendliest circumstances for witnesses during interviews and to limit the potential for stress or anxiety to have a damaging influence on the processes of recollection [5]. In general, these techniques are based on establishing a good rapport with witnesses, which involves supportive behaviour, posing questions that are adapted to the witness and giving them a sense of control so that they are more active during interviews.

The ECI also employs the probing images technique. This involves a thorough examination of the mental image for information that is of interest for an investigation, such as a very exact account of the suspect's appearance. It is possible through the appropriate use of this technique (by examining the images in the proper order and using appropriately formulated questions) to achieve a significant increase in the number of reported details that are useful in an investigation.

When using the ECI more true details are recalled and there are fewer memory distortions than when using the previous version of the cognitive interview or the structured interview [17]. Some research has indicated that the most decisive aspects of the ECI in achieving better outcomes are the techniques of establishing a good rapport with witnesses, probing images, context reinstatement and report everything. It would appear that recall in reverse order and recall from a different perspective are of minor significance [3, 23].

The aim of the research presented in this paper is, first, to test the effectiveness of the cognitive interview on a Polish sample. Until now, very few results of research of this kind conducted on Polish samples have been published. Szostek [21, 22], conducted the pioneering research in this respect, but with aims a little different from those adopted by the current study. The first of the studies [21] used the basic rather than the enhanced version of the cognitive interview, while the second entailed content analysis and a comparison of the efficiency of selected elements of the cognitive interview. For this reason a control group was not used, which makes it more difficult to determine whether a better quality interview would be obtained than with a structured interview. By way of contrast the purpose of the present research was to compare the efficiency of the ECI in its full version with that of the structured interview, and to test the influence of the cognitive interview on the subjective confidence of witnesses in their testimony. This is important because strong subjective confidence in testimony does not necessarily mean that that testimony is accurate [19] and because witnesses that testify with great self-assurance make

a big impression on judges and other representatives of the justice system [2].

A further strand of the study involved testing whether the efficiency of the cognitive interview and of the structured interview depends on the interviewer. It was possible to perform these analyses because there were five interviewers participating in the study (see 2.2.). Finally, the study investigated whether the efficiency of both types of interviews varies depending on the gender of witnesses.

2. Method

2.1. Participants

The study was composed of two sessions. There were 107 participants in the first (62 women and 45 men) and 102 in the second (58 women and 44 men). The results of 87 of the participants were selected for further analysis. The remaining 30 were excluded because they did not turn up to the second session, because the cognitive interview they completed was not of sufficient quality or because there were blanks in the questionnaires they filled in. The average age of the participants was 22.85 ($SD = 6.25$).

2.2. Procedure

The experiment's first session, which lasted for around ninety minutes, took place in groups of one to thirteen participants and involved the presentation of a video clip depicting the burglary of a private flat. The participants were informed at the beginning that they would soon be presented with a video clip that they should watch carefully as later they would be asked questions about it. The clip was two-and-a-half minutes long. Afterwards the participants filled in questionnaires concerning individual differences that had been prepared for the purposes of other research questions.

The second session was held on the following day and was conducted individually and covered either the enhanced cognitive interview or the structured interview. The interviews were conducted by five people from the Jagiellonian University, four psychology students and one academic, who had each received thirty hours of training.

3. Materials

3.1. Interview

Two types of interview were applied: the enhanced cognitive interview and the structured interview. In the structured interview the participants were first asked to recall the video clip in free narrative. They were then asked detailed questions concerning the people and incidents presented in it. The enhanced cognitive interview began by establishing a good rapport with the witnesses and then moved to undirected, free statements from the witnesses (preceded by the context reinstatement and report everything techniques). There then followed an exploration of mental images and the use of the recall in reverse order and recall from a different perspective techniques. The interview finished with a summary of what the witness had said and a concluding section. The interviews were recorded and transcribed, and the following indicators of interview efficiency were generated: correct details in general, including the subcategories correct confident (where the participants were confident of their answers) and correct unconfident (where the participants were not confident of their answers); changed in general (in relation to the original), including the subcategories changed confident and changed unconfident; and confabulated in general (that is, indicators that were added and for which there were no grounds in the video clip), also including the subcategories confident and unconfident.

3.2. Hypotheses

The literature on the subject, such as [12, 17], which concerns western populations, leads one to expect a greater number of correct details to proceed from the cognitive interview when compared to the structured interview. It would also lead one to foresee a greater number of changed and confabulated details in the case of the cognitive interview when compared with the structured one. The analyses concerning the certainty of answers, the gender of witnesses and the influence of the interviewer were treated as exploratory and no hypotheses were formulated.

4. Results

The first step in testing the hypothesis concerning the differences between cognitive and structured interviews was to conduct a multivariate analysis of variance (MANOVA) on the detailed indicators of in-

TABLE I. DIFFERENCES BETWEEN THE TYPES OF INTERVIEWS (ANALYSES OF VARIANCE)

Dependent variables	Means of the total number of details (%)		Standard deviations		η^2	$F_{[1,85]}$	p
	Cognitive ($n = 43$)	Structured ($n = 44$)	Cognitive	Structured			
Correct – all	43.12 (41.9%)	32.39 (31.4%)	10.85	11.03	0.20	20.92	<0.001
Correct – confident	41.58	31.59	10.19	10.83	0.19	19.62	<0.001
Correct – unconfident	1.53	0.80	2.15	1.36	0.04	3.69	0.058
Incorrect – all	11.37 (11.0%)	8.18 (7.9%)	5.78	4.35	0.09	8.48	0.005
Incorrect – confident	8.28	6.07	3.69	3.15	0.10	9.06	0.003
Incorrect – unconfident	3.09	2.11	2.88	1.96	0.04	3.46	0.066
Confabulated – all	4.33 (4.2%)	3.61 (3.5%)	4.26	4.06	0.01	0.64	0.427
Confabulated – confident	3.16	2.36	3.08	2.54	0.02	1.75	0.190
Confabulated – unconfident	1.16	1.25	1.49	1.73	<0.01	0.06	0.802

interview quality. The results indicated statistically significant differences between the types of interviews ($F_{[6,80]} = 4.42$; $p = 0.001$). The detailed results of the univariate analyses concerning all the indicators of interview quality are presented in Table I.

It follows from the data presented in the table that considerably more correct details in general were obtained from the cognitive interview (43.12 compared to 32.39), and that the type of interview explained around 20 % of the variance in correctness. The cognitive interview also returned more correct confident details with the result being statistically significant. In the case of correct unconfident, the difference was on the borderline of significance ($p = 0.058$). At the same time, the cognitive interview provided more incorrect details in general, more changed confident details and, at the borderline of statistical significance, more changed unconfident details. There were no differences between the types of interviews in the case of the confabulated elements.

The next step in the analysis involved the gender differences among the participants. The results are presented in Table II. The only statistically significant results were obtained in the cases of the structured interview and the confabulations: the male participants gave more confabulated details than did their female counterparts [2.56 (3.33) compared with 5.29 (4.63); $p = 0.028$].

The analysis that concluded the study concerned the possible differences between the five interviewers in terms of the results obtained in both types of interviews (Table III). It was found that differences between interviewers were insignificant for the number of correct details ($p = 0.379$) in the case of the structured interview, but significant for the number of changed and

TABLE II. THE EFFECT OF PARTICIPANTS' GENDER (ANALYSES OF VARIANCE)

Type of interview	Correct		Incorrect		Confabulated	
	F	p	F	p	F	p
Structured ($df = 1.43$)	0.99	0.326	0.60	0.444	5.20	0.028
Cognitive ($df = 1.42$)	1.52	0.225	0.06	0.803	1.03	0.317

TABLE III. DIFFERENCES BETWEEN INTERVIEWERS (ANALYSES OF VARIANCE)

Type of interview	Correct		Incorrect		Confabulated	
	F	p	F	p	F	p
Structured ($df = 4.43$)	1.08	0.379	3.65	0.013	6.18	0.001
Cognitive ($df = 4.42$)	1.84	0.142	0.35	0.845	0.70	0.597

confabulated details ($p = 0.013$ and $p = 0.001$). With regard to the cognitive interview the differences between the interviewers were statistically insignificant for all three types of details (respectively: $p = 0.142$; $p = 0.845$ and $p = 0.597$).

5. Discussion

These results confirm that the cognitive interview is efficient in obtaining an increased number of recalled details. The increase in the number of items of information was statistically significant both for correctly recalled details and for those that were changed,

and is in accord with previous research into the cognitive interview, such as [12, 17].

No statistically significant number of confabulation errors was observed in the groups that were given the cognitive interview. This is consistent with the results of a meta-analysis [17], which found that the cognitive interview does not produce a greater number of confabulations than standard methods of interviewing. Therefore, taking into consideration that the participants provided additional information when compared to the original, the cognitive interview is a safer technique. When compared to the group that were given the structured interview, there were more errors involving changes of information in comparison to the original material in the group that was given the cognitive interview. This result is also consistent with the results of meta-analyses [17]. Though this may arouse concern, it should be observed that, when the number of relevant details is taken into consideration, the fall in quality of testimony as a result of this phenomenon is very small when compared to the advantages the cognitive interview brings in the form of a greater number of accurate pieces of information. In the groups that were given the cognitive interview as part of the present research, around eleven more correct details were obtained than from the control group (43.12 compared to 32.39), and only around three more changed details (11.37 compared to 8.18). It follows from this data that for both types of interview the number of correctly recalled details was about four times greater than those recalled in error. It may therefore be argued that the small increase in changed information coming from the cognitive interview is not a major problem.

In the analyses concerning subjective confidence in the accuracy of answers it was observed that in the cognitive interview the number of details that were assessed by examinees as correct was greater than in the case of the structured interview. This concerned both correctly recalled and changed details. This effect was not observed for confabulated details. There was no difference between the two types of interviews in the number of details defined by the participants as uncertain. Because this effect concerned only the confident, and not the unconfident details, it cannot be explained by the generally greater number of details provided by participants in the group that was given the cognitive interview. It is therefore most probably connected with the confidence in both correct and incorrect answers [10], which is increased by the cognitive interview and measured at the end of the interview. There may be a number of reasons for this. First, the reinstatement of context technique may force participants to

provide new details in their recollections. According to the postulates advanced by Koriat and Goldsmith [13], for example, this gives the participants more evidence confirming detail recalled in error, which translates into an increase in confidence concerning that detail. Second, the probing images technique, as well as recall in reverse order and recall from a different perspective, force participants to repeat some of the details. The result is that details participants are not confident of at the beginning of an interview gain credibility as the interview progresses because of continuous repetition. That is why measuring participants' confidence in details that they were not sure about at the moment of talking about them may have greater value at the end of the interview (than at the moment of talking about them). This interpretation is consistent with the results of other research, such as [1, 8], in which no differences were observed between types of interviews in the confidence in answers where only a limited version of the cognitive interview was used and, in particular, where participants were not encouraged to talk repeatedly about the same details by using the recall in reverse order or probing images techniques.

It would appear that the cognitive interview is equally efficient for both the male and female participants. What is even more important, the five interviewers observed no statistically significant results in any of the variables connected with the quality of testimony obtained with the cognitive interview. This is an important result, because it shows that this technique is easy to learn, that it is not sensitive to individual factors and that, after appropriate training, everybody can achieve similar results. It should not be forgotten, however, that all of the interviewers were psychologists, which means that the question of whether other professional groups would achieve worse levels of efficiency remains open. A number of reports have found that it is not easy to teach policemen to use the cognitive interview properly. We must acknowledge though, that there are significant variations between individual policemen in this respect [15].

It remains to mention one reservation concerning the cognitive interview: only a part of the information obtained through it (that is not already obtained by the structured interview) is useful during investigations [19]. This of course does not disqualify the cognitive interview, because police investigations concern various cases and it is not possible to predict in advance which details will be important and which not.

We may conclude that the results presented confirmed the efficiency of the cognitive interview as it was tested on a Polish sample. Although this technique

is not without its shortcomings, it deserves to become widely known. To the best knowledge of the authors there are only a few centres in Poland that now conduct training in this technique. It is surely therefore worth taking action to ensure that those involved in the justice system are taught to administer the cognitive interview as a part of their routine training.

References

1. Allwood C. M., Ask K., Granhag P. A., The Cognitive Interview: Effects on the realism in witnesses' confidence in their free recall, *Psychology, Crime & Law* 2006, 11, 183–198.
2. Bell B., Loftus E. F., Trivial persuasion in the courtroom: The power of (a few) minor details, *Journal of Personality and Social Psychology* 1989, 56, 669–679.
3. Bensi L., Nori R., Gambetti E. [et al.], The Enhanced Cognitive Interview: A study on the efficacy of shortened variants and single techniques, *Journal of Cognitive Psychology* 2011, 23, 311–321.
4. Bull R., Memon A., Vrij A., Prawo i psychologia. Wiarygodność materiału dowodowego, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.
5. Fisher R. P., Geiselman R. E., Memory enhancing techniques for investigative interviewing: The cognitive interview, Charles C. Thomas Publisher, Springfield 1992.
6. Geiselman R. E., Padilla J., Cognitive interviewing with child witnesses, *Journal of Police Science & Administration* 1998, 16, 236–242.
7. Geiselman R. E., Fisher R. P., Firstenberg I. [et al.], Enhancement of eyewitness memory: An empirical evaluation of the cognitive interview, *Journal of Police Science & Administration* 1984, 12, 74–80.
8. Granhag P. A., Jonsson, A.C., Allwood, C. M., The Cognitive Interview and its effect on witnesses' confidence, *Psychology, Crime & Law* 2004, 10, 37–52.
9. Gudjonsson G. H., The psychology of interrogations, and confessions. A handbook, John Wiley and Sons, Chichester 2003.
10. Gwyer P., Clifford B. E., The effects of the Cognitive Interview on recall, recognition and the confidence/accuracy relationship, *Applied Cognitive Psychology* 1997, 11, 443–468.
11. Kebbell M., Milne R., Police officers' perception of eyewitness factors in forensic investigations, *Journal of Social Psychology* 1998, 138, 323–330.
12. Köhnken G., Milne R., Memon A., Bull R., The cognitive interview: A meta-analysis, *Psychology, Crime and Law* 1999, 5, 3–28.
13. Koriat A., Goldsmith M., Monitoring and control processes in the strategic regulation of memory accuracy, *Psychological Review* 1996, 103, 490–517.
14. Memon A., Cronin O., Eaves R. [et al.], The Cognitive Interview and child witnesses, [in:] Children, evidence and procedure. Issues in criminological & legal psychology, Stephenson G. M., Clark N. K. [eds.], British Psychological Society, Leicester 1993.
15. Memon A., Higham P. A., A review of the cognitive interview, *Psychology, Crime, and Law* 1999, 5, 177–196.
16. Memon A., Köhnken G., Helping interviewees to remember more: The Cognitive Interview, *Expert Evidence* 1999, 1, 39–48.
17. Memon A., Meissner C., Fraser J., The Cognitive Interview: A meta-analytic review and study space analysis of the past 25 years, *Psychology, Public Policy, and Law* 2010, 16, 340–372.
18. Murnane K., Phelps M. P., Malmberg, K., ICE: A theory of context dependent discrimination, *Journal of Experimental Psychology: General* 1999, 128, 403–415.
19. Roberts W. T., Higham P. A., Selecting accurate statements from the cognitive interview using confidence ratings, *Journal of Experimental Psychology: Applied* 2002, 8, 33–43.
20. Schank R., Abelson R., Scripts, plans, goals and understanding, Erlbaum, Northvale 1977.
21. Szostek J., Metoda przesłuchania poznawczego a osobowość świadka, [in:] Zwalczenie terroryzmu w ramach operacji wojskowych, Bąk T. [ed.], Wydawnictwo Konsorcjum Akademickie, Kraków, Rzeszów, Zamość 2011.
22. Szostek J., Ocena zeznań uzyskanych w toku przesłuchania poznawczego, *Prace IPSiR UW* 2011, 18.
23. Wells G. L., Memon A., Penrod S. D., Eyewitness evidence: Improving its probative value, *Psychological Science in the Public Interest* 2006, 7, 45–75.

Corresponding author

Dr hab. Romuald Polczyk
Instytut Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
Al. Mickiewicza 3
PL 31-120 Kraków
e-mail: polczyk@apple.phils.uj.edu.pl

JAKOŚĆ I SUBIEKTYWNA PEWNOŚĆ ZEZNAŃ ŚWIADKÓW. PORÓWNANIE ROZSZERZONEJ WERSJI WYWIADU POZNAWCZEGO Z PRZESŁUCHANIEM USTRUKTURYZOWANYM

1. Wywiad poznawczy w świetle dotychczasowych badań

Zeznania świadków są uznawane za jeden z najważniejszych dowodów w wielu sprawach sądowych [23]. W związku z tym niepokoić musi fakt, że w standardowych przesłuchaniach prowadzonych przez policjantów świadkowie najczęściej odpamiętują relatywnie niewiele informacji [12]. Często bywają to informacje bardzo ogólne [11], a na zeznania duży wpływ mogą wywierać dezinformacje [9]. W związku z tym podejmowano próby skonstruowania technik przesłuchiwania, które usprawniałyby procesy wydobywania informacji z pamięci. Jedną z nich jest wywiad poznawczy¹. Pierwsza wersja tej strategii przesłuchiwania opierała się o pewne specjalne techniki pamięciowe [7], podczas gdy druga, rozszerzony wywiad poznawczy (ang. enhanced cognitive interview, ECI) [5], obejmowała także techniki ulepszenia komunikacji [15].

Techniki pamięciowe, które składają się na klasyczną wersję wywiadu poznawczego, to odtworzenie kontekstu, opowiedz wszystko, odwrócona kolejność oraz zmiana perspektywy. Odtworzenie kontekstu oparte jest na zasadzie specyficzności kodowania i polega na poproszeniu świadka o to, by myślami cofnął się do miejsca, w którym wydarzyło się przestępstwo oraz przypomniał sobie cały kontekst zdarzenia – wygląd otoczenia, własne emocje związane ze zdarzeniem i skojarzenia, jakie wywoływały w nim zapachy czy obrazy na miejscu przestępstwa. Innymi słowy, w tej technice istotne jest zarówno odtworzenie kontekstu zewnętrznego zdarzenia, jak też i subiektywnych stanów psychicznych oraz emocjonalnych świadka.

Druga technika, opowiedz wszystko, polega na poproszeniu świadka, by opowiedział o wszystkich szczegółach dotyczących przestępstwa, które pamięta. W tej technice istotne jest zaakcentowanie, by świadek mówił również o szczegółach, które wydają mu się nieistotne, wstydlive czy błędne. U podstaw tej techniki leży założenie, że świadkowie bardzo często nie zdają sobie sprawy z tego, że każda informacja, nawet taka, którą uważają za nieistotną, może być przydatna w śledztwie. Dodatkowo, zgodnie z teorią wielokrotnego śladu pamięciowego [4], każda odpamiętana przez świadka informacja może stać się wskazówką do przypomnienia sobie dalszych informacji. Wadą tej techniki jest to, że odpamiętanie błędnych wskazówek może skutkować po-

gorszeniem dalszego przypominania sobie [18], a dodatkowo świadek, który raportuje więcej szczegółów, może być postrzegany jako bardziej wiarygodny, co nie zawsze jest zgodne z prawdą [2]. Efektywność tej techniki została wielokrotnie zweryfikowana i wydaje się, że razem z odtworzeniem kontekstu jest podstawą skuteczności przesłuchania poznawczego [15].

Trzecia z kolei technika – odwrócona kolejność – polega na poproszeniu świadka, by odpamiętał całe zdarzenie w zmienionym porządku chronologicznym, najczęściej od tyłu. Odwołując się do teorii schematów [20], można powiedzieć, że taka technika pomaga przełamać umysłowy schemat danego zdarzenia i dzięki temu usprawnia przypominanie sobie niektórych szczegółów. Technika ta jest dość trudna i nie jest polecana w przypadku dzieci, osób starszych czy w przypadku osób z upośledzeniem umysłowym [6].

Czwarta technika to zmiana perspektywy. W tej technice świadek proszony jest o opowiedzenie całego zdarzenia tak, jakby oglądał je z perspektywy innego uczestnika zdarzenia albo wręcz przedmiotu. Celem tej techniki jest zwiększenie ilości odpamiętanego materiału poprzez przełamanie istniejących schematów dotyczących danego zdarzenia. Technika ta wywołuje wiele kontrowersji głównie ze względu na duże trudności związane ze sformułowaniem prawidłowej instrukcji oraz ograniczenie jej użyteczności związane z wiekiem świadków (w odniesieniu do dzieci, np. [14]). Dodatkowo należy zwrócić uwagę na fakt, że informacje uzyskane w ten sposób mogą zostać zaklasyfikowane raczej jako własne przemyślenia i wnioski świadka niż efekt przypominania sobie [16].

W 1992 roku powstała rozszerzona wersja wywiadu poznawczego (ECI) [5] uzupełniona o techniki usprawniania komunikacji ze świadkiem. Ich celem jest stworzenie świadkowi jak najlepszych i przyjaznych warunków podczas zeznawania, a także zminimalizowanie ewentualnego szkodzącego wpływu stresu i lęku na procesy odpamiętywania [5]. Ogólnie mówiąc, techniki te polegają na nawiązaniu przyjaznego kontaktu ze świadkiem, zachowaniu wspierającym, zadawaniu pytań dostosowanych do świadka, przekazaniu kontroli nad przesłuchaniem świadkowi i uczynieniu go bardziej aktywnym podczas przesłuchania.

ECI zawiera także technikę pogłębiania wyobrażeń (ang. probing images). Polega ona na dokładnym badaniu obrazu umysłowego zawierającego interesujące z punktu widzenia śledztwa informacje (np. bardzo dokładny wygląd podejrzanego). Poprzez odpowiednie wykorzysta-

¹ Zwany też przesłuchaniem poznawczym, por. [4].

nie tej techniki (badanie obrazów we właściwej kolejności przy wykorzystaniu odpowiednio zadawanych pytań) można osiągnąć znaczące zwiększenie liczby raportowanych szczegółów przydatnych w śledztwie.

Dzięki rozszerzonemu wywiadowi poznawczemu można uzyskać więcej prawdziwych szczegółów przypominanych i mniej zniekształceń pamięciowych, niż stosując poprzednią wersję przesłuchania poznawczego czy przesłuchania ustrukturyzowanego [17]. Niektóre badania wskazują, że w największym stopniu przyczyniają się do tego techniki nawiązywania kontaktu, pogłębiania wyobrażeń, odtworzenia kontekstu i opowiedz wszystko. Wydaje się, że zmiana perspektywy i opowiadanie w zmienionej kolejności mają mniejsze znaczenie [3, 23].

Celem badań przedstawionych w tym artykule jest, po pierwsze, weryfikacja skuteczności wywiadu poznawczego w warunkach polskich. Opublikowano dotąd bardzo niewiele wyników badań tego rodzaju przeprowadzonych na populacjach polskich. Pionierskie badania przeprowadziła Szostek [21, 22], jednak ich cel był nieco odmienny od prezentowanego w niniejszym artykule. W pierwszym z badań [21] zastosowano pierwotną, a nie rozszerzoną wersję wywiadu poznawczego. Drugie natomiast dotyczyło porównania skuteczności wybranych elementów wywiadu poznawczego oraz analizy treściowej, w związku z czym nie użyto w nim grupy porównawczej, co utrudnia przesądzenie, czy uzyskana jakość przesłuchania byłaby lepsza niż to miało miejsce w przypadku przesłuchania ustrukturyzowanego. Natomiast celem tu opisanych badań było porównanie skuteczności rozszerzonego wywiadu poznawczego w pełnej wersji (ECI) ze skutecznością przesłuchania ustrukturyzowanego oraz sprawdzenie wpływu wywiadu poznawczego na subiektywną pewność zeznań ze strony świadka. Jest to ważne o tyle, że dużej subiektywnej pewności zeznań wcale nie musi towarzyszyć poprawność tych zeznań [19]. Tymczasem świadek zeznający z pewnością siebie robi duże wrażenie na sędziach i innych funkcjonariuszach wymiaru sprawiedliwości [2].

Dodatkowo sprawdzono, czy skuteczność wywiadu poznawczego (oraz przesłuchania ustrukturyzowanego) jest uzależniona od osoby przesłuchującego. Analizy takie były możliwe, bo w badaniach uczestniczyło pięć osób przesłuchujących (zob. rozdział 2.2). Sprawdzono także, czy skuteczność obu rodzajów przesłuchań jest zróżnicowana w zależności od płci świadka.

2. Metoda

2.1. Osoby badane

W badaniu składającym się z dwóch sesji wzięło udział: w pierwszej sesji 107 osób (62 kobiety i 45 męż-

czyn), a w sesji drugiej 102 osoby (58 kobiet i 44 mężczyzn). Do dalszej analizy przeznaczono wyniki 87 osób. Pozostałe 20 osób wykluczono z analizy ze względu na niestawienie się na drugą sesję, niedostateczną jakość przeprowadzonego wywiadu poznawczego czy braki w wypełnionych kwestionariuszach. Średnia wieku wynosiła 22,85 lat ($SD = 6,25$).

2.2. Procedura

Pierwsza sesja eksperymentu odbywała się grupach (1–13 osób) i obejmowała prezentację filmu przedstawiającego włamanie do prywatnego mieszkania. Na wstępie poinformowano badanych, że za chwilę zobaczą film, który powinni uważnie oglądać, gdyż późniejsze pytania będą dotyczyć jego fabuły. Film trwał 2,5 min. Następnie badani wypełniali kwestionariusze różnic indywidualnych stanowiące cel innych badań. Pierwsza sesja trwała około 90 min.

Druga sesja odbywała się następnego dnia i była przeprowadzana indywidualnie. Obejmowała rozszerzony wywiad poznawczy lub przesłuchanie ustrukturyzowane. Przesłuchania były prowadzone przez odpowiednio przeszkolonych (30 godzin) czterech studentów psychologii na Uniwersytecie Jagiellońskim i jednego pracownika naukowego.

3. Materiały

3.1. Przesłuchanie

Zastosowano dwa rodzaje przesłuchań: rozszerzony wywiad poznawczy i przesłuchanie ustrukturyzowane. Przesłuchanie ustrukturyzowane prowadzono według przygotowanego schematu obejmującego swobodne odtworzenie filmu przez badanego, a następnie zadawano mu szczegółowe pytania dotyczące osób i wydarzeń przedstawionych na filmie. Rozszerzony wywiad poznawczy obejmował nawiązanie kontaktu ze świadkiem, swobodną wypowiedź świadka (poprzedzoną techniką odtworzenia kontekstu i opowiedz wszystko), eksploatację obrazów umysłowych, technikę odwróć kolejność i zmień perspektywę, podsumowanie wypowiedzi świadka oraz zakończenie. Przesłuchania były nagrywane i przepisywane; wygenerowano następujące wskaźniki skuteczności przesłuchania: szczegóły poprawne ogółem, poprawne pewne (to jest takie, co do których badani byli pewni poprawności swojej odpowiedzi), poprawne niepewne, zmienione (w stosunku do oryginału) ogółem, zmienione pewne i niepewne oraz wtrącone ogółem (czyli dodane, takie, których nie było na filmie), pewne i niepewne.

3.2. Hipotezy

W zgodzie z literaturą przedmiotu (np. [12, 17]) dotyczącą populacji zachodnich, oczekiwano większej liczby szczegółów poprawnych w przypadku wywiadu poznawczego w porównaniu z przesłuchaniem ustrukturyzowanym. Również w zgodzie z literaturą przedmiotu oczekiwano większej liczby szczegółów zmienionych i wtrąconych w przypadku wywiadu poznawczego niż standardowego. Analizy dotyczące pewności odpowiedzi, płci świadka i wpływu osoby przesłuchującego potraktowano jako eksploracyjne, bez stawiania hipotez.

4. Wyniki

W celu sprawdzenia hipotezy dotyczącej różnic między przesłuchaniem poznawczym i ustrukturyzowanym przeprowadzono najpierw wielozmienną analizę wariancji (MANOVA) na szczegółowych wskaźnikach jakości przesłuchań. Wyniki wskazały na istotne statystycznie różnice między typami przesłuchań ($F_{[6, 80]} = 4,42$; $p = 0,001$). Szczegółowe wyniki analiz jednowariancyjnych dotyczących wszystkich wskaźników jakości przesłuchań przedstawia tabela I.

Jak wynika z danych zamieszczonych w tej tabeli, w wywiadzie poznawczym uzyskano znacznie więcej szczegółów poprawnych ogółem (43,12 vs. 32,39); rodzaj przesłuchania wyjaśniał około 20% wariancji poprawności. W wywiadzie poznawczym uzyskano też istotnie statystycznie więcej szczegółów poprawnych pewnych. W przypadku poprawnych niepewnych różnica była na granicy istotności ($p = 0,058$). Jednocześnie wywiad poznawczy przyniósł więcej szczegółów zmienionych ogółem, zmienionych pewnych i na granicy istotności statystycznej zmienionych niepewnych. W przypadku wtrąceń nie było różnic między rodzajami przesłuchań.

Dalsza część analiz dotyczyła różnic międzypłciowych wśród osób badanych; wyniki zawarto w tabeli II. Jedyny wynik istotny statystycznie uzyskano w przypadku przesłuchania ustrukturyzowanego i szczegółów wtrąconych: badani mężczyźni podawali więcej szczegółów wtrąconych niż kobiety [2,56 (3,33) vs. 5,29 (4,63); $p = 0,028$].

Ostatnia analiza dotyczyła ewentualnych różnic między pięciorgiem przesłuchujących w zakresie wyników uzyskiwanych w obu typach przesłuchań (tabela III). Stwierdzono, że w przypadku przesłuchania ustrukturyzowanego różnice między prowadzącymi były nieistotne dla liczby szczegółów poprawnych ($p = 0,379$), ale istotne dla liczby szczegółów zmienionych i wtrąconych ($p = 0,013$ oraz $p = 0,001$). W przypadku wywiadu poznawczego różnice między prowadzącymi były nieistotne statystycznie we wszystkich trzech typach szczegółów (odpowiednio $p = 0,142$; $p = 0,845$ oraz $p = 0,597$).

5. Dyskusja wyników

Na podstawie powyższych wyników można stwierdzić, że potwierdzono skuteczność wywiadu poznawczego w zakresie zwiększania liczby odpamiętanych szczegółów. Przyrost liczby informacji był istotny statystycznie zarówno dla szczegółów poprawnie odpamiętanych, jak i zmienionych. Jest to spójne z dotychczasowymi badaniami z zakresu wywiadu poznawczego (np. [12, 17]).

W grupach, w których stosowany był wywiad poznawczy, nie zaobserwowano istotnie statystycznie większej liczby błędów wtrącenia. Jest to zgodne z wynikami metaanalizy [17], według której wywiad poznawczy nie skutkuje większą liczbą konfabulacji niż standardowe metody przesłuchań. Zatem pod względem podawania przez przesłuchiwaną informację naddanych względem oryginału wywiad poznawczy jest techniką bardziej bezpieczną. W grupie, w której stosowany był wywiad poznawczy w porównaniu z grupą z przesłuchaniem ustrukturyzowanym pojawiło się natomiast więcej błędów polegających na zmianie informacji względem materiału oryginalnego. Również ten wynik jest spójny z wynikami metaanalizy [17]. Może to budzić niepokój, ale należy jednak zauważyć, że jeśli wziąć pod uwagę liczbę odnośnych szczegółów, to utrata jakości zeznań wskutek tego zjawiska jest bardzo mała w porównaniu z korzyściami polegającymi na większej liczbie informacji poprawnych. W prezentowanych badaniach w grupach z wywiadem poznawczym uzyskano o około 11 więcej poprawnych szczegółów niż w grupie kontrolnej (43,12 vs. 32,39) i tylko o około trzy szczegóły zmienione więcej (11,37 vs. 8,18). Z danych tych wynika też, że dla obu typów przesłuchań liczba szczegółów odpamiętanych poprawnie była około cztery razy większa od odpamiętanych błędnie. Niewielki przyrost liczby informacji zmienionych w wywiadzie poznawczym nie wydaje się więc dużym problemem.

W analizach dotyczących subiektywnej pewności poprawności odpowiedzi zaobserwowano, że w wywiadzie poznawczym liczba szczegółów, co do których badani byli pewni, że są poprawne, była większa niż w przypadku przesłuchania ustrukturyzowanego. Dotyczyło to zarówno szczegółów odpamiętanych poprawnie, jak i zmienionych (efektu tego nie zaobserwowano w przypadku szczegółów wtrąconych). Liczba szczegółów określanych przez badanych jako niepewne nie była natomiast zróżnicowana między obydwoimi typami przesłuchań. Ponieważ efekt dotyczył tylko szczegółów pewnych, lecz nie niepewnych, nie można go tłumaczyć ogólnie większą liczbą szczegółów, które podawały osoby w grupie przesłuchiwanej poznawczo. Opisany efekt najprawdopodobniej jest zatem związany z ogólnym zwiększaniem przez wywiad poznawczy pewności odpowiedzi mierzonym pod koniec przesłuchania (zarówno poprawnych, jak i błędnych, por. [10]). Przyczyn może

być kilka. Po pierwsze, technika odtworzenia kontekstu może zmuszać badanego do dostarczania nowych wskazań odpamiętania. Zgodnie z postulatami np. Koriata i Goldsmitha [13], dzięki temu osoba badana ma więcej dowodów potwierdzających źle odpamiętany szczegół, co przekłada się na zwiększenie pewności odnośnie do tego szczegółu. Po drugie, techniki eksploracji wyobrażeń, a także odwracania kolejności i zmieniania perspektywy, wymuszają powtarzanie niektórych szczegółów przez osobę badaną. Sprawia to, że szczegóły, które początkowo były uznawane za niepewne w trakcie przesłuchania, poprzez ciągłe powtarzanie zyskują na pewności. Dlatego pomiar pewności szczegółów, których badany nie był pewien w momencie opowiadania o nich, a dokonywany pod koniec przesłuchania, może posiadać zawyżoną wartość. Interpretacja taka jest też spójna z wynikami innych badań (np. [1, 8]). Nie zaobserwowano w nich różnic w pewności odpowiedzi między rodzajami przesłuchań, w których zastosowano tylko okrojony wersję przesłuchania poznawczego, a w szczególności nie zachęcano do wielokrotnego mówienia o tych samych szczegółach poprzez stosowanie technik odwracania kolejności czy pogłębiania wyobrażeń.

Wywiad poznawczy okazał się jednakowo skuteczny u badanych kobiet i mężczyzn. Co jeszcze ważniejsze, pięć osób prowadzących przesłuchanie nie odnotowało istotnie statystycznie zróżnicowanych wyników w zakresie żadnej zmiennej związanej z jakością zeznań uzyskanych w przesłuchaniu poznawczym. Jest to ważny wynik, ponieważ pokazuje, że technika ta jest łatwa do nauczenia się, niewrażliwa na czynniki indywidualne i po odpowiednim szkoleniu każdy może uzyskiwać w niej podobne rezultaty. Trzeba jednak zauważyć, że wszyscy przesłuchujący byli psychologami. Przedstawione wyniki nie przesądają, że inne grupy zawodowe mogą mieć gorszą skuteczność. Niektóre dane istniejące w literaturze przedmiotu wskazują na przykład, że niełatwo jest wyuczyć poprawnego stosowania wywiadu poznawczego policjantów, chociaż występuje tu duża zmienność indywidualna [15].

Na koniec można wspomnieć o pewnym zastrzeżeniu sformułowanym wobec wywiadu poznawczego – że tylko część z informacji uzyskanych dzięki niemu, dodatkowych względem przesłuchania ustrukturyzowanego, jest przydatna w toku śledztwa [19]. Nie dyskwalifikuje to oczywiście wywiadu poznawczego, ponieważ śledztwa policyjne dotyczą najprzeróżniejszych spraw i nie można z góry przesądzać, co jest szczegółem ważnym, a co nieważnym.

Podsumowując, można stwierdzić, że prezentowane wyniki potwierdziły skuteczność wywiadu poznawczego w badaniach na próbie polskiej. Chociaż nie jest to technika całkowicie pozbawiona wad, to z pewnością jest ona godna szerokiego upowszechnienia. Obecnie bowiem, według wiedzy autorów niniejszego artykułu, w Polsce

istnieje zaledwie kilka ośrodków, które prowadzą szkolenia z zakresu tej techniki. Z pewnością warto podjąć działania zmierzające do rutynowego uczenia wywiadu poznawczego osób związanych z wymiarem sprawiedliwości.